

Asia: VN/16052/2021

Kulttuurin tulevaisuustyöryhmän raportti

Lausunnonantajan lausunto

Miten työryhmän raportti onnistuu sanoittamaan ja viestimään kulttuurialan tilannetta ja kehittämishaasteita alan jälleenrakennuksen ja vahvistamisen tarve huomioiden?

Työryhmä on onnistunut tehtävässään erinomaisesti ja nostaa esiin kulttuurialan kipeimmät haasteet. Kuten raportissa todetaan, kulttuurialan aika on nyt ja aina – ja mahdollisimman laveasti ymmärrettynä.

Kulttuuri- ja kirjastotoiminta kuuluvat kunnan lakisääteisiin tehtäviin ja niiden merkitys kuntien veto- ja pitovoimana korostuvat, kun uuden hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ja sivistyspalveluista tulee kunnan keskeinen tehtäväalue. Kuntien on huolehdittava kulttuurin edistämistehtävästään ja kulttuurin rahoituksesta, mutta tiiviisti valtion tuella ja alueiden erot huomioiden. Periferia-alueiden omaleimaisuus ja erityisesti haasteet on tunnustettava ja kyettävä subventoimaan toimintaa ja palveluja myös näille alueille.

Kulttuurin merkitys hyvinvointityössä ja ennen kaikkea sen ennaltaehkäisevä merkitys korostuu, kun sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia on välttämätöntä hillitä. Kulttuuri on mahdollisuus tavoittaa ja osallistaa tasavertaisesti kaikki väestöryhmät.

Mitkä raportin toimenpide-esityksistä ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa (max 5)?

1. Lisätään kulttuurialan rahoitusta valtion talousarviossa ja valtion ja kuntien rahoituksen yhteisvaikutusta sekä kehitetään kannustimia yksityisen rahoituksen houkuttelemiseksi vahvistamaan kulttuurisektorin taloutta.
2. Valtio, kunnat ja hyvinvointialueet edistävät kulttuurihyvinvointitoimintaa
3. Vahvistetaan kulttuurialan osaamispohjaa sekä kykyä vastata alan tulevaisuushaasteisiin kaikilla koulutuksen tasoilla.

Miten voidaan mielestänne vaikuttaa siihen, että työryhmän viestit tulevat huomioiduiksi ja esitykset toteutetuiksi mahdollisimman hyvin seuraavalla hallituskaudella?

Kulttuurin osuuden nostaminen 1 prosenttiin valtion talousarvion menoista on kannatettava esitys. Kyseessä on investointi, joka maksaa itsensä takaisin. Raportin kunnianhimoiset tavoitteet eivät toteudu ilman merkittävää lisärahoitusta.

Lukukohtaiset kommentit

**Luku 1: Annamme kulttuurillemme sille kuuluvan arvostuksen.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Raha ei yksi ratkaise kulttuurialan arvostuskysymystä. Kulttuuri pitää nähdä laveana, yhteisenä rikkautenamme ja ennen kaikkea hyvinvointityön keskeisenä instrumenttina. Oleellista on korosta tasavertaisuutta, saavutettavuutta ja osallisuutta – myös alueellisesti.

**Luku 2: Kasvatamme hyvinvointiamme investoimalla kulttuuriin.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Valtio ja kunnat lisäävät yhteistyötä ja monikanavaista rahoitusta kulttuuri- ja luovien alojen kehittämistoimissa. Yhteistyöhön sitoutetaan sopimuksilla muita toimijoita, kuten säätiöitä, maakuntia ja kehitysyhtiöitä. Elinvoimainen kulttuuri nähdään kuntien ja alueiden keskeisenä pito- ja vetovoimatekijänä.

**Luku 3: Tuemme tekijöitä ja vahvistamme samalla talouttamme.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Kuten raportissa todetaan, tarvitaan nopeita toimenpiteitä, joilla luodaan kulttuurialalle toimivia yrittäjyyden ja ansainnan malleja ja niille soveltuvia tukimuotoja. Kulttuurialalla voidaan hyödyntää muun muassa yhteiskunnallisen yrittäjyyden, osuustoiminnan ja yhteisötalouden mahdollisuuksia. Kulttuurialalle on mahdollista kasvattaa elinvoimaisia yrityksiä alueellisesti sijoittumisesta riippumatta. Myös koulutusvaihtoja on oltava tarjolla tasapuolisesti eri puolilla maata.

**Luku 4: Teemme tarvittavat rakenteelliset uudistukset freelancereiden työskentelyolosuhteiden parantamiseksi.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Apurahajärjestelmien rinnalle kehitettävä taiteilijapalkka olisi mielenkiintoinen mahdollisuus, johon kannattaisi tarttua juuri nyt koronapandemian jälkimainingeissa.

**Luku 5: Tarjoamme kaikille suomalaisille tasavertaiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

On keskeisen tärkeää, että kunnat sisällyttävät kulttuuritoiminnan tavoitteet ja toimenpiteet kunnan strategiaan, talousarviokäsittelyyn ja toiminnan säännölliseen arviointiin yhteistyössä kunnan sisällä eri toimialojen, muiden kuntien sekä kulttuurialan toimijoiden kanssa. Valtio ja kunnat turvaavat yhdessä kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kunnissa, mutta siten, että valtio osoittaa kuntien kulttuuritoiminnan tueksi kohdennettua valtionavustusrahoitusta yhdenvertaisuuden turvaamiseksi valtakunnallisten ja alueellisten kehittämistehtävien lisäksi.

Ingalsuo-Laaksonen Ulla
Kuusamon kaupunki